

TALEPAPIR – DET TALTE ORD GÆLDER

Anledning	Samråd
Titel	Børne- og undervisningsministerens tale til Samråd Q
Målgruppe	Børne- og Undervisningsudvalget
Arrangør	Børne- og Undervisningsudvalget
Taletid	10 minutter
Tid og sted	Børne- og Undervisningsudvalget, 29. september 2022 kl. 10-11.30

Disposition

1. Indledende bemærkninger
2. Tolærerordninger som løsning på kort sigt
3. Specialkompetencer og co-teaching som løsninger på længere sigt
4. Vi retter supertankeren op på tværs af Folketinget

1. Indledende bemærkninger

- Tusind tak for at indkalde til et samråd med det her utrolig vigtige emne.
- Jeg er vanvittig bekymret for vores folkeskoles evne til at rumme børn, der har særlige behov, herunder børn med autisme. Man kunne også nævne børn med ADHD, man kunne også nævne børn med ordblindhed. Det er vi kommet lidt mere efter. Men bare for at sige, at problematikken er helt klar. Og i spørgsmålet om skolevægning er jeg enormt bekymret.
- Der er ikke nogen tvivl om, at det indgreb, det er i et barns liv, at man ikke får den skolegang, man har fortjent med det fællesskab og den indlæring, der ligger heri, det kan vi som samfund ikke leve med.
- Jeg vil gerne sige igen, at en af de bedste ting, der er sket i forhold til spørgsmålet om inklusion er, at Venstre med fru Ellen Trane Nørby som undervisningsminister fjernede den firkantethed, som man havde fået indsat med 96%-målsætningen.
- Det er stadigvæk sådan, at i nogle kommunale praksisser har man ikke helt fanget, at den del af lovgivningen er væk. Derfor har jeg ad flere omgange lagt vægt på, at vi skal bort fra den firkantethed.
- Den duer ikke, og den er med til, at nogle børn bliver holdt i skoletilbud, som på ingen måde svarer til det, de har behov for.
- Da jeg sad som socialordfører i sin tid, talte jeg rigtig meget om 80/20-problematikker. På skoleområdet har jeg talt om 90/10. Jeg tror, at lige her er det også mest rigtigt at tale om 80/20. Forstået på den måde, at 80% af stederne,

der fungerer det faktisk ret godt, men 20% af stederne, der fungerer det givet ikke.

- Om tallene er rigtige, skal jeg ikke kunne sige. Det er billedet, jeg synes, er væsentligt. Altså at vi har nogle ret store huller i osten, og i de huller, der falder altså nogle børn, hvis skolegang bliver ødelagt. Derfor er det vanvittig vigtigt, at vi får ordentligt fat om det her.

2. Tolærerordninger som løsning på kort sigt

- Vi har haft Autismeforeningen inde. Det ved ordførerne godt, for de har selv deltaget i det samarbejdsforum, der hedder Sammen om Skolen, for at komme tættere på nogle løsninger for den gruppe af børn
- Men jeg tror, jeg vil pege på nogle enkelte redskaber, vi har brugt i fællesskab med hinanden, som jeg tror kan være med til at flytte bjerge på det her område.
- Det ene af dem er spørgsmålet om tolærerordninger. Der var en journalist i går, som ikke helt forstod, hvordan det her med tolærerordninger kunne give mening, så jeg vil bare lige forklare, hvis der skulle være andre, der ikke forstår, hvorfor det er utrolig meningsfuldt.
- Man kan sige, at sandsynligheden for, at et barn får en bumlet skolegang er væsentlig mindre, hvis der er to voksne i klasselokalet.
- For det betyder, at den voksne, der underviser – hvis man står alene - skal håndtere hele den store mangfoldighed inde i klasselokalet, inklusive eventuelt et barn, der har fx en autismediagnose, eller det kan være noget andet.
- Hvis man er to voksne til stede i lokalet, så kan man differentiere langt dybere i undervisningen. Og nogle af de værste eksempler, jeg har hørt, som har medført skolevægning, der har man jo sat børn i tilstødende lokaler med en iPad, og

det er så det, der er deres skolegang. Simpelthen fordi man ikke har kunne håndtere dem inde i et klasselokale. Det kan vi simpelthen ikke være bekendt.

- Det giver sig selv, at hvis der i de klasselokaler rent faktisk havde været to voksne, så havde den ene voksen kunne gå til side med det ene barn, der har det svært inde i klasselokalet, og ville kunne gennemføre relevant undervisning for det barn, eller har kunne være sparingspartner med forældrene, eller alt det andet, som foregår, der kræver en masse kræfter. Derfor er tolærerordningen vigtig.
- Det har vi kørt de sidste to år, og det felt er helt bredt i Folketinget, så det er ikke noget, vi som regering skal tage æren for. Det er noget, der er forankret helt bredt.
- Men de sidste to år har det været sådan, at vi har givet mulighed for at konvertere det, der hedder understøttende undervisning til tolærerordninger. Og hvorfor er det så vanvittigt effektivt? Det er det, fordi alle har understøttende undervisning, og det vil sige mulighed for kunne konvertere til tolærerordninger.
- Det betyder, at det er et redskab, hvor man i stedet for at give muligheden et eller to steder i en kommune, så er det en mulighed, der kan lægges ud til hver eneste klasse i Danmark, hvis man vil det.
- Hvis man vurderer, at i denne klasse har vi behov for, at der er to voksne på, så kan man som kommune umiddelbart få lov til at konvertere den understøttende undervisning. Cirka 90% af skolerne i Danmark har i løbet af de sidste to år gjort det, altså konverteret fra understøttende undervisning til to-voksenordninger.

3. Specialkompetencer og co-teaching som løsninger på længere sigt

- Er det så nok? Nej. Det er det ikke, for så kunne vi stoppe det samarbejde, vi har i Sammen om Skolen om, hvordan vi griber inklusionen an.
- Børnene kan jo ikke vente på, at de andre ting virker. Og lige præcis det her med tolærerordninger er faktisk noget, vi umiddelbart har kunnet gøre noget ved. Derfor er det, efter min mening, rigtig vigtigt at pege på lige præcis den del.
- Det, der så i øvrigt skal til, hvis man spørger lærere, forældre, skoleledere mv., det er, at der kommer flere, der har de rette kompetencer. Det er i virkeligheden det, som fru Anni Mathiessen peger på ved indledningen til det her samråd, nemlig at der er for mange, der ikke ved, hvordan de skal gribe om det.
- Det er fint underbygget, eller i virkeligheden frygteligt underbygget med de undersøgelser, der er på området, at der er alt for få, der har kompetencer til at tage sig af børn som har forskellige typer af særlige behov, herunder autismediagnoser og andet.
- Der er vi så ude i de ting, der tager lidt længere tid.
- Jeg ville elske, hvis vi bare kunne gøre det fra i morgen, men nogen afskaffede i deres visdom det, at man kunne have specialundervisning som linjefag på seminarierne for 15-20 år siden.
- Det var utrolig uklogt, for det betyder, at rigtig mange af de gamle speciallærere nu går på pension, og det vil sige, at denne ret lettilgængelige ressource på hver skole i Danmark – at der faktisk er lærere, der er uddannet til at tage sig af børn, der har særlige behov – den forsvinder.
- Det, vi har valgt at gøre – det er igen et i et bredt samarbejde i Folketinget – det er at genindføre specialundervisning som linjefag.

- Puljer og projekter hjælper selvfølgelig nogle enkelte børn, men folkeskolen er meget stor, og det er antallet af børn med særlige behov også.
- Derfor skal vi ud og have fat om de meget store muskler, og det er det selvfølgelig, hvis en stor andel af lærerne har specialundervisning som linjefag.
- Det betyder nemlig, at de lærere, der ikke har det, umiddelbart i frikvarteret kan gå ned og spørge deres kollega – og i øvrigt kan blive ved med at følge op med den pågældende kollega henover barnets skoleliv – ”*jeg står med Peter der har de og de udfordringer, hvad ville du som specialuddannet gøre ved det?*”.
- Skolelederen ville have mulighed for, at den pågældende speciallærer er med i undervisningen i en periode, både for at observere barnet, men også for at give den faste lærer nogle konkrete redskaber. Det er det, man kalder co-teaching. Altså at give nogle konkrete redskaber til, hvordan man tackler forskellige situationer i undervisningen bedst.
- Så de to ben, som vi fra regeringen side mener, man skal gå på, og som vi bredt forankret i Folketinget har sat i værk, det er, at der skal flere ressourcer i form af flere klasselokaler med tolærerordninger. Vi har også sat flere penge af til folkeskolen i det hele taget.
- Med det andet ben skal vi sørge for, at den relevante viden er til stede, så man kan tackle de problemstillinger, der opstår i hverdagen, og det skal være nemt tilgængeligt.

4. Vi retter supertankeren op på tværs af Folketinget

- Det tredjesidste, jeg vil sige, det er, at det samarbejdsforum, der hedder Sammen om Skolen, er midt i en proces, hvor vi forsøger at tilrettelægge, hvad er det i øvrigt er for nogle greb, der skal til for, at vi kan håndtere børn med særlige behov væsentligt bedre i skolen end vi gør i dag.

- Der har nogle af fokuspunkterne selvfølgelig været skolevægning, børn med autisme, børn med ADHD som værende nogle af de store grupper.
- Vi har gjort rigtig meget, også i fællesskab med hinanden, i forhold til børn med ordblindhed. Det er jo en lidt anden problemstilling. Men bare for at sige, at der forsøger vi at komme hele vejen rundt om de problemstillinger, der er omkring inklusion.
- Så noget er umiddelbare snuptagsløsninger, men andre ting tager tid, blandt andet at uddanne en lærer fra ikke at have specialundervisning på linje til at have specialundervisning på linje, så noget af det må vi desværre vente på.
- Lad mig lige understrege her til sidst: alle kommuner må i denne sammenhæng ikke føle sig skældt ud, og alle forældre skal heller ikke sidde tilbage med en følelse af, at det ikke fungerer nogen som helst steder i folkeskolen, for det er ikke rigtigt. Det er ikke et retvisende billede.
- Problemet er jo bare, at for de børn, der går i de skoler i de kommuner, hvor det ikke fungerer, der har det ekstremt stor indflydelse på deres hverdag og hele deres børneliv, fordi de kan have meget lange perioder med skolevægning som konsekvens.
- Så der er lang vej at gå endnu, men jeg mener faktisk også, at vi på tværs af partierne har taget nogle gode skridt i de senere år, som gør mig optimistisk i forhold til, at vi nok skal få rettet supertankeren op. I hvert fald med tiden. Tak for ordet.